

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија“ бр. 58/00, 44/02, 82/08,167/10 и 51/11) и член 22 став 1 од Законот за средното образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/02, 40/03, 42/03, 67/04, 55/05, 113/05, 35/06, 30/07, 49/07, 81/08, 92/08, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 42/11, 51/11, 6/12, 100/12, 24/13, 41/14, 116/14, 135/14, 10/15, 98/15, 145/15, 30/16, 127/16, 67/17 и 64/18), министерот за образование и наука ја донесе изборната наставна програма по наставниот предмет **хемија** за III (трета) година образование од средното стручно образование со четиригодишно траење.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

Наставна програма

ХЕМИЈА (изборна)

модуларно дизајнирана

за III година

Техничар за очна оптика, Техничар за обувки, Техничар за изработка на облека
образовен профил / квалификација

Лични услуги, Текстилно-кожарска/Текстил, кожа и слични производи
струка / сектор

Скопје, 2019 година

Назив на наставната програма	Хемија
Тип на наставна програма	Изборна
Кредитна вредност на наставната програма	2 (два) ЕЦВЕТ ¹ кредити 4 (четири) ЕЦВЕТ кредити (3+1; 1 кредит одговара на 25 часа активности на ученикот од кои 10 часа за домашна работа и 15 часа за самостојно учење)
Струка	Лични услуги; Текстилно-кожарска
Сектор	Лични услуги; Текстил, кожа и слични производи
Образовен профил	(2 кредити) Техничар за очна оптика (4 кредити) Техничар за обувки, Техничар за изработка на облека
Назив и ниво на квалификација	(2 кредити) Техничар за очна оптика (4 кредити) Техничар за обувки, Техничар за изработка на облека IV (четврто) ниво
Година на изучување	III (трета)
Број на часови неделно/годишно за реализација на наставната програма	2/72

¹ Закон за Националната рамка на квалификации.

<p>Цели на наставна програма</p>	<p>Општите цели на наставната програма по <i>Хемија</i> се ученикот да стекне знаења/вештини/компетенции за:</p> <ul style="list-style-type: none"> – пресметување врз основа на хемиска формула и хемиска равенка; – дисперзни системи и видови дисперзни системи, раствори и видови раствори, пресметување на квантитативниот состав на растворите и електролити и електролитна дисоцијација; – видови хемиски процеси, неповратни и повратни реакции, егзотермни и ендотермни процеси и термохемиски равенки; – брзина на хемиска реакција и фактори што влијаат врз брзината на хемиската реакција; – хемиска рамнотежа и поместување на хемиската рамнотежа; – оксидационо-редукциони процеси и електрохемиска низа на металите; – претставување на органските соединенија, класификација на органските соединенија, изомери и изомерија и хомологија и хомолошки низи на јаглеводородите; – експериментирање; – евидентирање, обработка, презентирање и објаснување на резултати; – точност, педантност и економичност; – користење различни извори на информации; – комуникација, работа во тим и соработка.
<p>Модуларни единици на наставна програма</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ХЕМИСКО СМЕТАЊЕ • ДИСПЕРЗНИ СИСТЕМИ • ХЕМИСКИ ПРОЦЕСИ • ХЕМИСКА КИНЕТИКА • ХЕМИСКА РАМНОТЕЖА • ОКСИДАЦИОНО-РЕДУКЦИОНИ ПРОЦЕСИ • ОСНОВИ НА ОРГАНСКАТА ХЕМИЈА

Материјално-технички и просторни услови	Кабинет по хемија, соодветен прибор и хемикалии, компјутерска опрема, цртежи, слики, шеми, модели на молекули, учебници, прирачници, практикуми, списанија, енциклопедии, образовен софтвер, Интернет и други наставни средства.
Норматив на наставен кадар	<p>Наставата по предметот хемија во трета година средно стручно образование со четиригодишно траење може да ја изведува лице кое завршило:</p> <ul style="list-style-type: none"> - студии по хемија, наставна насока, VII/1 или VIA според МРК и 240 ЕКТС; - студии по хемија, друга ненаставна насока, VII/1 или VIA според МРК и 240 ЕКТС, и стекната педагошко-психолошка и методска подготовка на акредитирана високообразовна установа.

Модуларна единица 1: ХЕМИСКО СМЕТАЊЕ (9 часа)				
Ред. број	Резултати од учење	Содржини и поими	Активности и методи	Критериуми на оценување*
1	<p>Ученикот/ученичката ќе биде способен/а да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ги дефинира величините односи и удели и да ги применува при решавање задачи; 	<p>Содржини:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Начини за изразување на составот. Односи и удели. <p>Поими:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Количествен однос - Масен однос - Волуменски однос - Количествен удел - Масен удел - Волуменски удел 	<p>Активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дискусија за потребата од квалитативно и квантитативно изразување на составот. - Вежби: Решавање нумерички задачи за пресметување односи и удели. <p>Методи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дискусија - Илустрација - Нумеричко пресметување 	<p>Ученикот/ученичката може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Разликува квалитативен од квантитативен состав на даден систем. - Дефинира и запишува величински равенки за односи и удели. - Решава задачи коишто вклучуваат односи и удели.

* Внесени се стандарди/индикатори за постигнување на резултатите од учењето врз основа на кои се определуваат критериумите за оценување.

2	<p>- решава задачи за наоѓање на квантитативниот состав на соединение чија хемиска формула е позната;</p>	<p>Содржини:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Пресметување на квантитативниот состав на соединение врз основа на позната хемиска формула <p>Поими:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Хемиска формула - Емпириска (наједноставна) формула - Молекулска (вистинска) формула - Индекс 	<p>Активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дискусија за потребата од користење на различни видови формули во хемијата. - Вежби: решавање нумерички задачи за пресметување на квантитативниот состав на соединение ако е позната неговата формула. <p>Методи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дискусија - Нумеричко пресметување 	<ul style="list-style-type: none"> - Дефинира емпириска и молекулска формула. - Определува емпириска формула ако е позната молекулската формула. - Применува знаења за односи и удели при решавање задачи за пресметување врз основа на хемиска формула. - Определува квантитативен состав на дадено соединение ако е позната неговата формула.
3	<p>- решава едноставни задачи од пресметување врз основа на хемиска равенка.</p>	<p>Содржини:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Пресметување врз основа на хемиска равенка 	<p>Активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дискусија за потребата од израмнување на хемиските равенки и нивна примена при хемиските пресметувања. 	<ul style="list-style-type: none"> - Пишува и израмнува хемиски равенки на дадени реакции. - Определува количества на реагенти и продукти применувајќи го односот на

		<p>Поими:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Хемиска равенка – Израмнување хемиски равенки – Стехиометриски коефициенти	<ul style="list-style-type: none"> – Вежби: Решавање нумерички задачи од пресметување врз основа на хемиска равенка. <p>Методи:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Дискусија – Симболичен запис – Нумеричко пресметување	<p>стехиометриските коефициенти на одделните учесници.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Решава задачи од пресметување врз основа на хемиска равенка кога количествата на реактантите се во стехиометриски однос.
--	--	---	---	---

Модуларна единица 2: ДИСПЕРЗНИ СИСТЕМИ (14 часа)				
Ред. број	Резултати од учење	Содржини и поими	Активности и методи	Критериуми на оценување*
1	<p>Ученикот/ученичката ќе биде способен/а да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дефинира и објаснува видови дисперзни системи и определува нивни составни делови; разликува различни видови раствори; применува поим за растворливост при табеларно и графичко претставување на резултатите; 	<p>Содржини:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Видови дисперзни системи – Поим за раствор и видови раствори <p>Поими:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Хомоген систем – Хетероген систем – Диспергирана супстанца (диспергирана фаза) – Дисперзиона средина – Грубо-дисперзен систем – Колоидно-дисперзен систем – Молекуларно-дисперзен систем (раствор) 	<p>Активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Дискусија за различните видови дисперзни системи и нивна примена. – Определување диспергирана супстанца и дисперзиона средина во примери на дисперзни системи од секојдневниот живот. – Изработка на постер за дисперзни системи. – Индивидуални (или во мали групи) истражувања и презентации за значењето на водните раствори. 	<p>Ученикот/ученичката може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Разликува хомоген од хетероген систем. – Илустрира преку примери хомогени и хетерогени системи. – Набројува основни видови дисперзни системи. – Наведува примери за различни видови дисперзни системи. – Посочува диспергирана супстанца и дисперзиона средина во дисперзен систем. – Разликува грубо-дисперзен систем и колоидно-дисперзен систем од вистински раствор.

* Внесени се стандарди/индикатори за постигнување на резултатите од учењето врз основа на кои се определуваат критериумите за оценување.

		<ul style="list-style-type: none"> – Аеросол – Пена – Емулзија – Суспензија – Цврста пена – Растворена супстанца – Растворувач – Незаситен раствор – Заситен раствор – Презаситен раствор – Растворливост 	<ul style="list-style-type: none"> – Експериментални вежби: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Приготвување на грубо-дисперзен, колоидно-дисперзен и молекуларно-дисперзен систем; ➤ Растворливост на супстанците – табеларно и графичко претставување на резултатите; ➤ Приготвување незаситен, заситен и презаситен раствор; ➤ Кристализација од раствор. <p>Методи:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Дискусија – Презентација – Демонстрација – Експериментирање – Менторство и насочување 	<ul style="list-style-type: none"> – Разликува и објаснува типови грубо-дисперзни системи. – Разликува растворувач од растворена супстанца (раствореник) во раствор. – Разликува и објаснува незаситен, заситен и презаситен раствор. – Дефинира поим растворливост. – Го објаснува својството растворливост и влијанието на факторите врз растворливоста на супстанците. – Претставува резултати од мерење на растворливоста на супстанците со помош на табела и/или график. – Применува поим растворливост при анализа на табеларните и графичките податоци.
--	--	--	---	---

2	<p>- применува соодветни величини, т.е. концентрации за изразување на квантитативниот состав на растворите и да решава задачи;</p>	<p>Содржини:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Изразување на квантитативниот состав на растворите - Пресметување на квантитативниот состав на растворите <p>Поими:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Количествена концентрација - Бројна концентрација - Масена концентрација - Волуменска концентрација 	<p>Активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дискусија за потребата од изразување на квантитативниот состав на растворите. - Дискусија за различните видови концентрации како еден од начините за изразување на квантитативниот состав на растворите. - Вежби: Решавање нумерички задачи за пресметување на квантитативниот состав на растворите. - Експериментални вежби: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Мерење маса и волумен; ➤ Приготвување раствор со определена концентрација. 	<ul style="list-style-type: none"> - Дефинира и запишува величински равенки за различни видови концентрации. - Ги познава единиците за соодветните концентрации. - Решава задачи што вклучуваат концентрации и масен удел. - Познава и користи соодветен лабораториски прибор потребен при приготвување раствори. - Приготвува раствори користејќи основни хемиски лабораториски постапки.
---	--	--	---	---

			Методи: <ul style="list-style-type: none"> – Дискусија – Презентација – Демонстрација – Експериментирање – Нумеричко пресметување 	
3	<p>- дефинира електролити и електролитна дисоцијација и илустрира преку примери; објаснува начин на спроведување електричност.</p>	Содржини: <ul style="list-style-type: none"> – Електролити – Електролитна дисоцијација Поими: <ul style="list-style-type: none"> – Раствор – Растоп – Спроводници од прв вид – Спроводници од втор вид – Електролит – Силни електролити – Слаби електролити – Јони (катјони и анјони) – Електролитна 	Активности: <ul style="list-style-type: none"> – Дискусија за поимот електролит и дефинирање на силни и слаби електролити. – Вежби за пишување равенки со кои се претставува електролитната дисоцијација на водни раствори од киселини, бази и соли. – Работа во групи: Прикази за претставување на електролитна дисоцијација на повеќе различни 	<ul style="list-style-type: none"> – Дефинира електролити и илустрира со примери. – Разликува електролити од неелектролити и наведува примери. – Разликува силни и слаби електролити и наведува примери. – Објаснува начин на спроведување електричност. – Објаснува процес на електролитна дисоцијација. – Претставува со равенки дисоцијација на киселини, бази и соли во водни раствори.

		<p>дисоцијација</p> <ul style="list-style-type: none"> – Дисоцирање – Солватација – Хидратација 	<p>соединенија.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Користење на ИКТ: Прикажување на процесот на хидратација/солватација на микроскопско ниво. – Експериментални вежби: Електроспроводливост на водни раствори од различни супстанци. – Презентација: Арениус и теоријата за електролитна дисоцијација. <p>Методи:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Дискусија – Презентација – Илустрација – Демонстрација – Експериментирање 	<ul style="list-style-type: none"> – Прикажува со цртеж/скица процес на електролитна дисоцијација на различни супстанци. – Експериментално покажува својства на електролити.
--	--	--	---	--

Модуларна единица 3: ХЕМИСКИ ПРОЦЕСИ (11 часа)				
Ред. број	Резултати од учење	Содржини и поими	Активности и методи	Критериуми на оценување*
1	<p>Ученикот/ученичката ќе биде способен/а да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - применува класификација на хемиските реакции, препознава вид хемиска реакција од дадена равенка и претставува примери на различни видови хемиски реакции со помош на хемиски равенки; 	<p>Содржини:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Класификација на хемиските реакции <p>Поими:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Хемиски процес/реакција - Реактанти - Продукти - Реакции на соединување - Реакции на разложување - Реакции на замена - Реакции на двојна измена 	<p>Активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дискусија во врска со поимот хемиска реакција, дефинирање на поимот хемиски процес (промена) и начини на претставување на хемиските реакции. - Дискусија за потребата од класификација на хемиските реакции. - Воведна активност за потсетување на претходните знаења за добивање соединение од елементарни супстанции и за разложување соединение на елементарни супстанции (пример: ЗСНУ, точно-неточно и др.). 	<p>Ученикот/ученичката може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Препознава знаци на одвивање на хемиските реакции. - Класифицира хемиски реакции врз основа на определен критериум. - Наведува примери за хемиски реакции од определен вид. - Разликува вид хемиска реакција од дадена равенка или од изведен обид. - Запишува хемиски равенки на различни видови хемиски реакции и ги израмнува. - Планира и изведува едноставни експерименти.

* Внесени се стандарди/индикатори за постигнување на резултатите од учењето врз основа на кои се определуваат критериумите за оценување.

			<ul style="list-style-type: none"> – Вежби за пишување на хемиски равенки од дадени текстуални равенки или од дадени реактанти да ги предвиди добиените продукти. – Забележување на хемиски равенки од други извори на информации и класификација на хемиските реакции на коишто се однесуваат. – Експериментални вежби: Демонстрирање на различните видови хемиски реакции. <p>Методи:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Дискусија – Презентација – Симболичен запис – Набљудување – Експериментирање – Учење преку истражување	<ul style="list-style-type: none"> – Запишува резултати од набљудувана појава или експеримент и ги презентира.
--	--	--	--	---

2	<p>- ги објаснува поимите неповратни и повратни реакции и прави разлика меѓу нив;</p>	<p>Содржини:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Неповратни и повратни реакции <p>Поими:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Неповратна реакција - Повратна реакција - Директна реакција - Обратна реакција - Елементарен акт на хемиска трансформација - Слабо растворливо соединение (талог) - Гас - Слабо дисоцирано соединение 	<p>Активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дискусија за поделбата на хемиските реакции на неповратни и повратни. - Примери од секојдневниот живот за неповратни и повратни реакции. - Вежби за препознавање на неповратни од повратни реакции според условите за неповратност на хемиските процеси. - Експериментални вежби: Изведување едноставни експерименти за демонстрирање на реакции кои одат до крај. <p>Методи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дискусија - Презентација - Набљудување - Експериментирање 	<ul style="list-style-type: none"> - Разликува неповратна од повратна реакција. - Наведува примери за неповратни и повратни реакции. - Изведува едноставни експерименти.
---	---	---	--	---

3	<p>- ги поврзува физичките и хемиските промени со промената на енергијата на системот;</p>	<p>Содржини:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Енергетски промени при физичките и хемиските процеси <p>Поими:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Енергија - Внатрешна енергија - Топлина - Температура - Ендоенергетски процес - Егзоенергетски процес - Ендотермен процес - Егзотермен процес 	<p>Активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дискусија за енергија и видови енергија. - Дискусија за промената на енергијата при процеси познати од секојдневниот живот. - Примена на ИКТ за набљудување на ендотермни и егзотермни процеси. - Набројување на примери за ендотермни и егзотермни физички процеси и ендотермни и егзотермни хемиски реакции од секојдневниот живот. - Експериментални вежби: Изведување на ендотермни и егзотермни физички процеси и ендотермни и егзотермни хемиски реакции. 	<ul style="list-style-type: none"> - Набројува различни видови енергија. - Набројува примери за промена на енергијата при некои процеси познати од секојдневниот живот. - Ги поврзува физичките и/или хемиските промени на системот со истовремена промена на енергијата на системот. - Ја дефинира величината внатрешна енергија. - Разликува топлина од температура. - Разликува ендотермен процес од егзотермен процес. - Изведува едноставни експерименти.
---	--	--	---	---

			Методи: <ul style="list-style-type: none"> – Дискусија – Презентација – Набљудување – Експериментирање 	
4	<p>- ги дефинира величините енталпија, промена на моларна енталпија и реакциона енталпија; ја поврзува вредноста на промената на енталпијата со ендотермни и егзотермни процеси;</p>	<p>Содржини:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Енталпија и промени на енталпијата при физичките и хемиските процеси <p>Поими:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Енталпија – Промена на моларна енталпија – Реакциона енталпија – Досег на реакција 	<p>Активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Дискусија за величините енталпија, промена на моларна енталпија и реакциона енталпија. – Вежби: Пишување на величински равенки за промена на моларната енталпија за различни процеси и за реакционата енталпија на хемиски реакции познати од секојдневниот живот. – Презентирање на илустративен материјал за графичко претставување на промената на енергијата во 	<ul style="list-style-type: none"> – Ја дефинира физичката величина енталпија. – Разликува ендотермни и егзотермни процеси според вредноста на промената на енталпијата. – Ја дефинира физичката величина промена на моларна енталпија. – Пишува величинска равенка за промена на моларната енталпија. – Ја дефинира физичката величина реакциона енталпија. – Пишува величинска равенка за

			<p>текот на ендотермни и егзотермни реакции.</p> <p>Методи:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Дискусија – Илустрација – Презентација 	<p>реакциона енталпија.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ги познава единиците во кои се изразуваат промената на моларната енталпија и реакционата енталпија. – Прави разлика меѓу промена на моларната енталпија и реакциона енталпија. – Скицира енергетски дијаграм за ендотермни реакции и за егзотермни реакции.
5	- прави разлика меѓу обична (стехиометриска) равенка и термохемиска равенка и пишува термохемиски равенки.	<p>Содржини:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Термохемиски равенки <p>Поими:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Термохемиска равенка – Стехиометриски дел – Величински дел 	<p>Активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Дискусија за тоа што претставува термохемиска равенка и за значењето на компонентите на термохемиската равенка. – Вежби: Толкување термохемиски равенки и запишување термохемиски равенки од текстуални податоци за реакциите. 	<ul style="list-style-type: none"> – Разликува стехиометриска равенка од термохемиска равенка. – Препознава и објаснува стехиометриски и величински дел во термохемиска равенка. – Пишува термохемиски равенки врз основа на текстуални податоци. – Скицира графици за промената

			<p>– Вежби: Скицирање графици за промената на енергијата во текот на ендотермни и егзотермни реакции (енергетски дијаграми) според позната термохемиска равенка.</p> <p>Методи:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Дискусија – Илустрација	<p>на енергијата во текот на ендотермни и егзотермни реакции (енергетски дијаграми) според позната термохемиска равенка.</p>
--	--	--	--	--

Модуларна единица 4: ХЕМИСКА КИНЕТИКА (6 часа)				
Ред. број	Резултати од учење	Содржини и поими	Активности и методи	Критериуми на оценување*
1	<p>Ученикот/ученичката ќе биде способен/а да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дефинира брзина на хемиска реакција; 	<p>Содржини:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Брзина на хемиска реакција <p>Поими:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Брзина на хемиска реакција - Константа на брзината на хемиската реакција - Досег на реакција 	<p>Активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дискусија за брзина на хемиска реакција. - Вежба: Набројување примери за брзи и бавни реакции од секојдневниот живот. <p>Методи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дискусија - Илустрација - Презентација 	<p>Ученикот/ученичката може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дефинира брзина на хемиска реакција. - Набројува примери за брзи и бавни реакции од секојдневниот живот.

* Внесени се стандарди/индикатори за постигнување на резултатите од учењето врз основа на кои се определуваат критериумите за оценување.

2	<p>- ги познава факторите што влијаат врз брзината на хемиската реакција и го објаснува нивното влијание;</p>	<p>Содржини:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Фактори што влијаат врз брзината на хемиската реакција (природата на учесниците, концентрацијата на учесниците и температурата) - Катализа <p>Поими:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Катализатор - Каталитичка реакција - Катализа - Инхибитор - Биокатализатор 	<p>Активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дискусија за факторите што влијаат врз брзината на хемиската реакција. - Примена на ИКТ за набљудување на анимации за различните фактори што влијаат врз брзината на реакцијата. - Експериментални вежби во мали групи за влијанието на факторите врз брзината на хемиската реакција. - Индивидуални (или во мали групи) истражувања за факторите што влијаат врз брзината на хемиската реакција на примери на реакции од практиката. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ги набројува факторите што влијаат врз брзината на хемиската реакција. - Го објаснува влијанието на секој од факторите врз брзината на хемиската реакција. - Ги објаснува карактеристиките и дејството на катализаторите. - Го објаснува значењето на катализаторите за индустриските процеси и биосистемите.
---	---	---	--	--

			Методи: <ul style="list-style-type: none"> – Дискусија – Презентација – Набљудување – Експериментирање – Менторство и насочување	
--	--	--	--	--

Модуларна единица 5: ХЕМИСКА РАМНОТЕЖА (8 часа)				
Ред. број	Резултати од учење	Содржини и поими	Активности и методи	Критериуми на оценување*
1	<p>Ученикот/ученичката ќе биде способен/а да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дефинира хемиска рамнотежа кај повратни реакции; 	<p>Содржини:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Хемиска рамнотежа <p>Поими:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Неповратни реакции - Повратни реакции - Хемиска рамнотежа 	<p>Активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дискусија за неповратни и повратни реакции. - Дискусија за хемиска рамнотежа кај повратни реакции и за нејзините карактеристики. - Вежби: препознавање на неповратни и повратни реакции врз основа на хемиска равенка. - Вежби: Пишување хемиски равенки за повратни реакции. 	<p>Ученикот/ученичката може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дефинира неповратна и повратна реакција. - Разликува повратни од неповратни реакции според напишаната хемиска равенка. - Пишува хемиски равенки за повратни реакции. - Објаснува зошто некои хемиски реакции се повратни, а некои не се. - Дефинира хемиска рамнотежа за повратни реакции. - Познава карактеристики на хемиската рамнотежа.

* Внесени се стандарди/индикатори за постигнување на резултатите од учењето врз основа на кои се определуваат критериумите за оценување.

			Методи: <ul style="list-style-type: none"> – Дискусија – Симболичен запис 	
2	<p>- напише величинска равенка за константата на хемиска рамнотежа врз основа на израмнета хемиска равенка и да ја пресмета нејзината вредност преку познати рамнотежни концентрации; ги познава факторите кои влијаат врз константата на хемиска рамнотежа;</p>	<p>Содржини:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Константа на хемиска рамнотежа и фактори од кои зависи константата на хемиската рамнотежа <p>Поими:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Константа на хемиска рамнотежа – Рамнотежни концентрации 	<p>Активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Дискусија за константа на хемиска рамнотежа и за нејзините единици. – Дискусија за поврзаноста на константата на хемиска рамнотежа со температурата, рамнотежните концентрации и притисокот. – Вежби: пишување на величински равенки за константата на хемиска рамнотежа според хемиска равенка. – Вежби: пресметување на константа на хемиска рамнотежа ако се познати рамнотежните 	<ul style="list-style-type: none"> – Пишува величинска равенка за константа на хемиска рамнотежа. – Ги познава факторите од кои зависи хемиската рамнотежа. – Пресметува вредност за константа на хемиска рамнотежа преку познати рамнотежни концентрации на учесниците.

			<p>концентрации на учесниците.</p> <p>Методи:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Дискусија – Нумеричко пресметување 	
3	<p>- го дефинира Принципот на Ле Шателје и Браун и да предвиди поместување на хемиската рамнотежа доколку се промени некој од факторите од кои зависи константата на хемиска рамнотежа.</p>	<p>Содржини:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Поместување на хемиската рамнотежа. Принцип на Ле Шателје и Браун. <p>Поими:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Поместување на хемиска рамнотежа 	<p>Активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Дискусија за поместување на хемиската рамнотежа и принципот на Ле Шателје и Браун. – Примена на ИКТ за набљудување на анимации за поместување на хемиската рамнотежа со менување на вредностите на некои од факторите што влијаат на неа. – Вежби: Предвидување на поместувањето на рамнотежата со менување на концентрациите на учесниците, температурата и притисокот на 	<ul style="list-style-type: none"> – Го дефинира Принципот на Ле Шателје и Браун. – Објаснува како влијае промената на концентрацијата на некој од учесниците врз поместувањето на хемиската рамнотежа. – Објаснува како влијае промената на температурата на реакциониот систем врз поместувањето на хемиската рамнотежа. – Објаснува во кои случаи и како влијае промената на притисокот врз поместувањето на хемиската рамнотежа.

			<p>реакциониот систем.</p> <p>Методи:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Дискусија – Набљудување – Символичен запис	<ul style="list-style-type: none"> – Предвидува и образложува поместување на рамнотежата со менување на факторите кои влијаат врз константата на хемиска рамнотежа. – Предвидува и образложува како треба да се променат факторите кои влијаат врз константата на хемиска рамнотежа за да се добие поголемо количество од продуктите.
--	--	--	---	--

Модуларна единица 6: ОКСИДАЦИОНО–РЕДУКЦИОНИ ПРОЦЕСИ (11 часа)				
Ред. број	Резултати од учење	Содржини и поими	Активности и методи	Критериуми на оценување*
1	<p>Ученикот/ученичката ќе биде способен/а да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - определува оксидациони броеви на елементи во соединение; 	<p>Содржини</p> <ul style="list-style-type: none"> – Оксидациони броеви <p>Поими:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Оксидационен број 	<p>Активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Дискусија за поимот оксидационен број. – Вежби за определување на оксидациони броеви. <p>Методи:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Дискусија – Нумеричко пресметување 	<p>Ученикот/ученичката може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Набројува правила за определување на оксидациони броеви. – Определува оксидациони броеви на елементи во соединение.

* Внесени се стандарди/индикатори за постигнување на резултатите од учењето врз основа на кои се определуваат критериумите за оценување.

2	<p>- дефинира оксидационо-редукциони процеси, оксидација и редукција и прави разлика меѓу оксидационо и редукционо средство;</p>	<p>Содржини:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Оксидационо-редукциони процеси <p>Поими:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Оксидационо-редукциони процеси (редокс процеси) - Оксидација - Редукција - Оксидационо средство - Редукционо средство 	<p>Активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дискусија за оксидација и редукција. - Примена на ИКТ за набљудување на анимации на редокс процеси. - Експериментални вежби: Изведување едноставни редокс реакции. <p>Методи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дискусија - Презентација - Набљудување - Експериментирање 	<ul style="list-style-type: none"> - Дефинира редокс процес од аспект на размена на електрони. - Разликува оксидација од редукција. - Разликува оксидационо од редукционо средство. - Ја поврзува оксидацијата на супстанцата и нејзината улога како редукционо средство. - Ја поврзува редукцијата на супстанцата и нејзината улога како оксидационо средство.
3	<p>- израмнува равенки на редокс реакции со шема за размена на електрони;</p>	<p>Содржини:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Израмнување равенки на редокс реакции 	<p>Активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дискусија за претставување на процесите на оксидација и редукција преку промена на оксидациони броеви. 	<ul style="list-style-type: none"> - Препознава редокс реакција според промената на оксидационите броеви на елементите.

		<p>Поими:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Полуреакција на оксидација – Полуреакција на редукција – Електронска шема 	<ul style="list-style-type: none"> – Вежби: Израмнување равенки на редокс реакции. <p>Методи:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Дискусија – Нумеричко пресметување 	<ul style="list-style-type: none"> – Препознава оксидационо и редукционо средство според соодветната промена на оксидациониот број. – Составува шема за размена на електрони со полуреакции на оксидација и редукција. – Израмнува равенки на редокс реакции.
4	<p>- предвиди, врз основа на електрохемиската низа на металите, дали ќе се ослободи водород при реакција на метал и киселина и да предвиди дали ќе тече и кои би биле продуктите на реакцијата на метал со раствор од сол на друг метал.</p>	<p>Содржини:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Електрохемиска низа на металите <p>Поими:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Електрохемиска низа на металите – Реакции на истиснување 	<p>Активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Дискусија за електрохемиската низа на металите. – Вежби: Предвидување на продуктите и пишување равенки на реакции на истиснување врз основа на електрохемиската низа на металите. – Демонстрациони вежби и вежби во мали групи за реакции на истиснување. 	<ul style="list-style-type: none"> – Го објаснува редоследот на металите во електрохемиската низа. – Предвидува дали некој метал ќе реагира со киселина и ќе се ослободи водород. – Предвидува дали некој метал ќе реагира со раствор од сол на друг метал и кои би биле продуктите на реакцијата. – Објаснува зошто некои реакции на истиснување може да течат, а

			Методи: <ul style="list-style-type: none"> – Дискусија – Демонстрација – Експериментирање – Симболичен запис	други не може да течат.
--	--	--	--	-------------------------

Модуларна единица 7: ОСНОВИ НА ОРГАНСКАТА ХЕМИЈА (13 часа)				
Ред. број	Резултати од учење	Содржини и поими	Активности и методи	Критериуми на оценување*
1	<p>Ученикот/ученичката ќе биде способен/а да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дефинира поим органска хемија и органски соединенија и ги претставува органските соединенија со различни видови формули и модели; 	<p>Содржини:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Вовед во органската хемија - Претставување на органските соединенија <p>Поими:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Органска хемија - Органски соединенија - Емпириска формула - Молекулска формула - Структурна формула - Рационална структурна формула 	<p>Активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дискусија за валентноста на јаглеродниот атом и врските што ги образува во молекулите на органските соединенија. - Вежби: препознавање органски соединенија врз основа на дадена хемиска формула. - Вежби: Претставување на органските соединенија со различни видови формули и изработка на модели на молекули од органски соединенија. 	<p>Ученикот/ученичката може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дефинира поим органска хемија и органски соединенија. - Препознава органски соединенија врз основа на дадена хемиска формула. - Разликува хемиски формули со кои се претставуваат органските соединенија и прави врска меѓу нив. - Претставува органски соединенија со различни видови формули и модели.

* Внесени се стандарди/индикатори за постигнување на резултатите од учењето врз основа на кои се определуваат критериумите за оценување.

			Методи: <ul style="list-style-type: none"> – Дискусија – Илустрација – Симболичен запис 	
2	- класифицира органски соединенија според составот, според структурата на јаглородната низа и според функционалната група;	Содржини: <ul style="list-style-type: none"> – Класификација на органските соединенија Поими: <ul style="list-style-type: none"> – Јаглеводороди – Кислородни органски соединенија – Азотни органски соединенија – Сулфурни органски соединенија – Ациклични органски соединенија – Циклични органски соединенија 	Активности: <ul style="list-style-type: none"> – Дискусија за различни начини на класификација на органските соединенија. – Вежби за различни начини на класификација на органските соединенија. – Табеларно и шематско претставување на класификацијата на органските соединенија според различни критериуми. Методи: <ul style="list-style-type: none"> – Дискусија – Презентација 	<ul style="list-style-type: none"> – Класифицира органски соединенија според составот. – Класифицира органски соединенија според структурата на јаглородната низа. – Класифицира органски соединенија според функционалната група. – Поврзува функционална група со органско соединение што ја содржи.

		<ul style="list-style-type: none"> – Карбоциклични органски соединенија – Хетероциклични органски соединенија – Функционална група – Единечна врска – Двојна врска – Тројна врска – Хидроксилна група – Алдехидна група – Кето група – Карбоксилна група – Амино група – Нитро група – Алкани – Циклоалкани – Алкени	<ul style="list-style-type: none"> – Илустрација	
--	--	---	---	--

		<ul style="list-style-type: none"> – Циклоалкени – Алкини – Алкохоли – Алдехиди – Кетони – Карбоксилни киселини – Амини – Нитросоединенија 		
3	- дефинира поим за изомери и изомерија и набројува и препознава видови структурна изомерија;	<p>Содржини:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Структурна изомерија кај органските соединенија <p>Поими:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Изомер – Изомерија – Структурна изомерија – Изомерија на низа (скелетна изомерија) 	<p>Активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Дискусија за помите изомери и структурна изомерија. – Вежби: Препознавање различни видови структурни изомери. <p>Методи:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Дискусија – Илустрација 	<ul style="list-style-type: none"> – Дефинира поим за изомери и изомерија. – Препознава и разликува видови структурна изомерија преку примери.

		<ul style="list-style-type: none"> – Положбена изомерија – Изомерија на функционалните групи 		
4	<p>- дефинира и препознава видови јаглевороди, хомологија и хомолошки низи на различни јаглевороди.</p>	<p>Содржини:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Јаглевороди – Хомологија и хомолошки низи на различни јаглевороди <p>Поими:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Јаглевороди – Ациклични јаглевороди – Циклични јаглевороди – Алкани – Алкени – Алкини – Циклоалкани – Циклоалкени – Заситени јаглевороди 	<p>Активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Дискусија за составот и структурата на јаглевородите и нивната класификација. – Вежби: препознавање на различни видови јаглевороди. – Дискусија за хомологија и хомолошка низа. – Вежби: претставување хомолошки низи на различни јаглевороди и именување на членовите од низите. <p>Методи:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Дискусија – Презентација 	<ul style="list-style-type: none"> – Дефинира и препознава видови јаглевороди. – Дефинира поим хомологија и хомолошка низа. – Претставува хомолошки низи на различни јаглевороди со пишување на формулите на првите десет члена од хомолошката низа. – Ги познава имињата на првите десет члена од хомолошките низи на различни видови јаглевороди. – Извлекува заклучок за општата формула на определен вид јаглевороди врз основа на зададена хомолошка низа.

		<ul style="list-style-type: none"> – Незаситени јаглеводороди – Хомологија – Хомолошка низа	<ul style="list-style-type: none"> – Илустрација	
--	--	--	---	--

<p>Оценување на постигањата на учениците</p>	<p>Во текот на наставата редовно се следат и вреднуваат постигањата на учениците, се прибираат показатели за нивните активности, мотивираноста за учење, соработката со другите и сл. со цел да се воспостават врски меѓу учењето, поучувањето и оценувањето. Оценувањето треба да се базира на користење различни методи и треба да биде праведно и транспарентно. За таа цел, се прибираат показатели преку следење на: усните одговори на прашања поставени од наставник или соученици, истржувачките активности при кои ученикот врши набљудување, предвидување, собирање податоци, мерење, евидентирање, претставување резултати и нивно презентирање, практичните изведби, учеството во работа во групи и сл.</p> <p>За проверка на знаењата на учениците се користат и други средства и постапки, како што се: контролни листови, тестови на знаења, домашна работа, чек листи и сл. Во текот на учебната година знаењата на учениците се оценуваат најмалку со две оценки во текот на полугодieto, а се утврдуваат и полугодишни и годишни оценки.</p>
<p>Литература и други извори</p>	<p>Учебник и прирачници одобрени од Министерството за образование и наука и други извори на учење.</p>
<p>Почеток на имплементација на наставната програма</p>	<p>Учебна 2021/2022 година</p>
<p>Институција/носител на програмата</p>	<p>Биро за развој на образованието (БРО)</p>
<p>Потпис и датум на донесување на наставната програма</p>	<p>бр. 13 – 11378/19 4.10.2019 година</p> <p style="text-align: right;">Министер, ср. Dr. Arbër Ademi</p> <hr style="width: 20%; margin-left: auto; margin-right: 0;"/>

Датум на ревизија	
-------------------	--